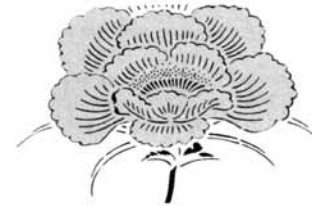

INDU SUNDARESAN

Princeza
iz senke

Prevela
Nela Britvić

■ Laguna ■

Naslov originala

Indu Sundaresan
SHADOW PRINCESS

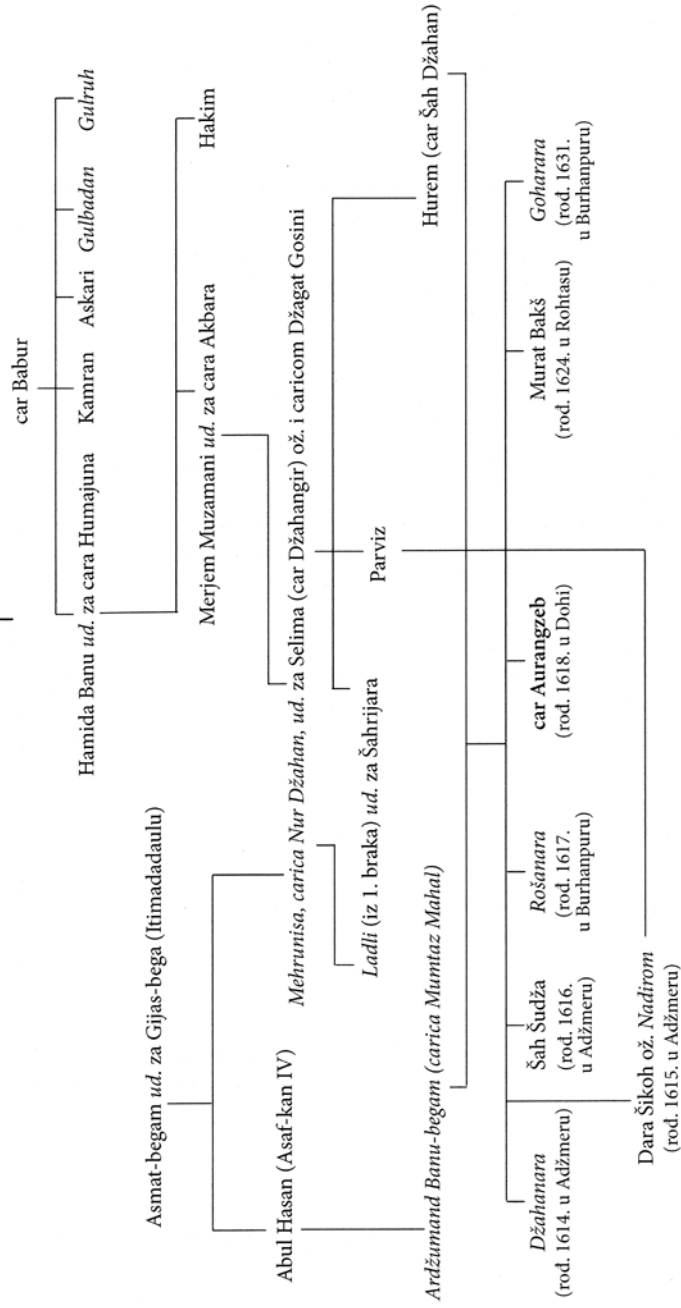
Copyright © 2010 by Indu Sundaresan
Translation copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mojoj majci Maduram
i
mojoj kćerki Sitari*

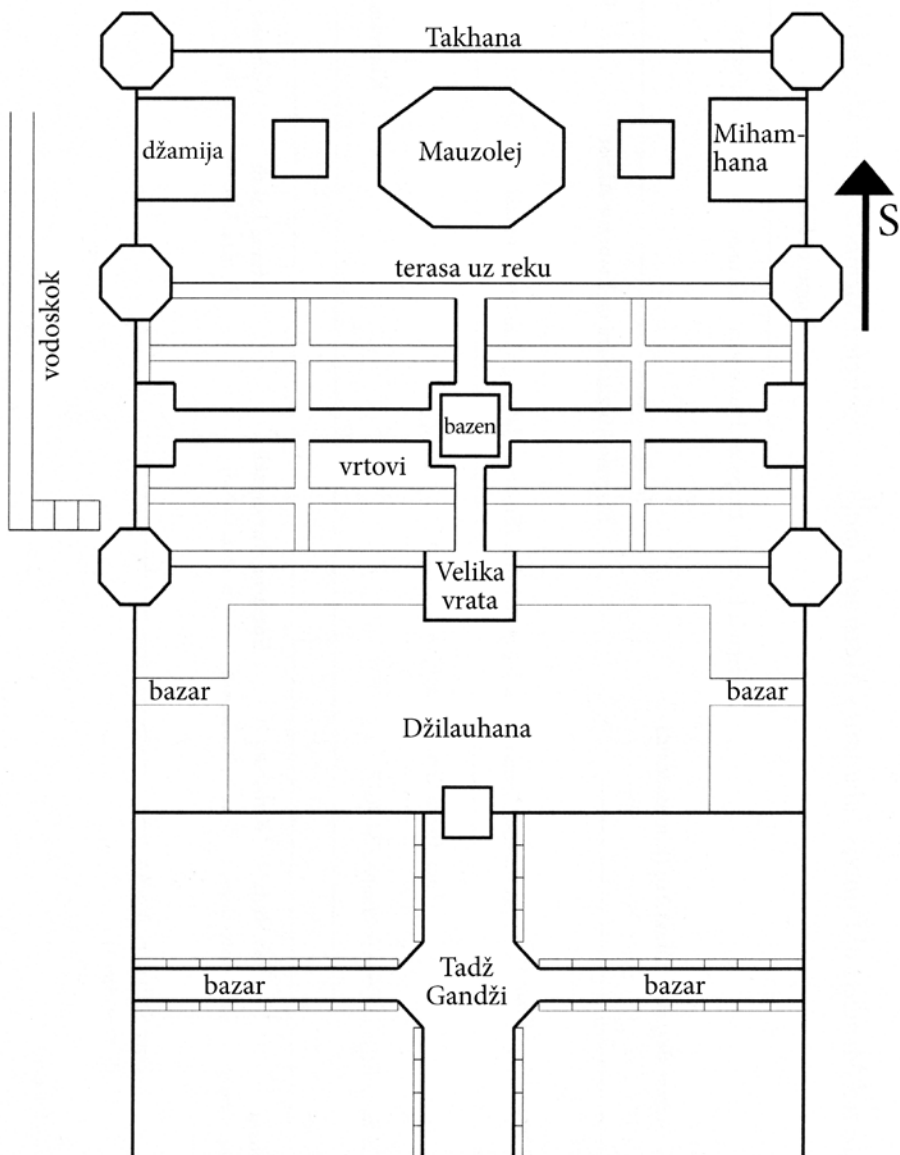

Odabrani članovi porodice princeze Džahanare, po majčinoj liniji

Odabrani članovi mogulске carske porodice

Nacrt kompleksa Tadž Mahal
završen 1648.

Glavni likovi (po abecednom redu)

Abul Hasan	Džahanarin deda po majci
Ahmed Lahori	graditelj Blistave grobnice
<i>Akbar</i>	treći car Mogulske Indije (vl. 1556–1605)
Amanat-kan	kaligraf za Blistavu grobnicu
Antara	Džahanarin sin
Ardžumand Banu	nazvana carica Mumtaz Mahal; Džahanarina majka
AURANGZEB	Džahanarin treći brat; kasnije, šesti car Mogulske Indije (vl. 1658–1707)
<i>Babur</i>	prvi car Mogulske Indije (vl. 1526–1530)
Dara Šikoh	Džahanarin prvi brat, pretpostavljeni naslednik carstva
Gijas-beg	iz počasti nazvan Itimadadaula; Džahanarin pradeda po majci
<i>Humajun</i>	drugi car Mogulske Indije (vl. 1530–1540. i 1555–1556)
Ishak-beg	Džahanarin evnuh
DŽAHANARA	prva kćerka Šaha Džahana i Mumtaz Mahal, i najstarije dete koje je preživelo

<i>Džahangir</i>	četvrti car Mogulske Indije (vl. 1605–1627); Džahanarin deda po ocu
Hurem	nazvan car Šah Džahan; Džahanarin otac
Mehabet-kan	kan-i-kanan; vrhovni zapovednik carske vojske
Mehrunisa	carica Nur Džahan; Džahanarina baba-tetka po majci; dvadeseta supruga cara Džahangira
Mumtaz Mahal	Džahanarina majka, za koju je izgrađen Tadž Mahal
Murat	Džahanarin četvrti brat
NEDŽABET-KAN	dvorski plemić, Džahanarin ljubavnik
Radža Džai Sing	amberski radža; plemić mogulskog dvora; prvobitni vlasnik poseda na kome je izgrađen Tadž Mahal
Rošanara	Džahanarina sestra
ŠAH DŽAHAN	peti car Mogulske Indije; Džahanarin otac
Šah Šudža	Džahanarin drugi brat

Princeza iz senke

1

Kada je prošla ponoć... stablo u voćnjaku sreće rodi ženski plod; a onda njena grozničava temperatura (mizadž-i-vahadž) neumereno skoči. ... Taj neočekivani događaj i nesreća što dušu kida zaprepastiše svet.

– Iz *Padišahname** Abdul-Hamida Lahorija,
Tadž Mahal: Blistava Grobnica,
 V. E. Begli i Z. A. Desai

Burhanpur

Sreda, 17. jun 1631.

17. zil-kada a. h. 1040.

Caričino iznureno i isprekidano ječanje lagano se gubilo u noći i lomilo u sitne krhotine zvuka. Prvog ponoćnog sata, pred još daleku zoru, horizont beše sablasnosiv. Uljane *dije* i sveće lelujale su na promaji i bacale svetlost iz odaja s pogledom na reku Tapti.

Zatvorenih očiju, Mumtaz Mahal razvuče usne preko pravilnih belih zuba i ponovo ispusti nečujan krik.

* Radovi koji su napisani kao zvanična istorija Mogulskog carstva i vladavine Šaha Džahana. Na njegov zahtev pisali su ih Muhamed Amin Kazvini, Abdul-Hamid Lahori i njegov učenik Muhamed Varis. (Prim. prev.)

„Mama“, očajnički reče Džahanara i mladim jakim rukama obujmi joj šaku. „Da ti dam još malo opijuma?“

Mumtaz odmahnu glavom i nasloni je na jastuk dok joj je telo bolno drhtalo. Uprkos patnjama koje su trajale čitav dugi dan i noć, sada pošto su trudovi prošli, lice joj se smiri i pokaza se neizreciva lepota savršeno oblikovanog nosa i glatke krivine obraza, blistave kože i sjajnih očiju s dužicom uokvirenom tamnim nijansama sive boje. Uprkos trideset osam godina, zadržala je mladalački izgled i svežinu.

Carica Mumtaz Mahal, Izabranica Palate – ovim imenom okiti je car Šah Džahan nekoliko godina pošto su se venčali – prihvati ohrabrujući stisak ruke starije kćerke. Bolovi će uskoro opet početi. Iako se s mukom borila da rodi četrnaesto dete za devetnaest godina braka, sama ta činjenica činila joj je zadovoljstvo, jer je udata za čoveka koga voli najviše na svetu, za Hurema. On je sada već dugo Šah Džahan, ali za nju je ostao Hurem – to ime mu je po rođenju dao deda car Akbar.

Čula je svoj urlik. Opijum. Na tren ga zamisli u filigranskoj srebrnoj časi, slatkog ukusa, pomešanog s urmama i sokom od tamarinda, posutog izdrobljenim indijskim orahom i bademima, punog suvog grožđa. Uzela je već pet kugli veličine vočke jamun otkad joj je pukao vodenjak... kada to bi? Opijum je dosad uvek dobro delovao, ali ovoga puta samo je pomerao granice bola; nećkala se da li da uzme još. Brbljive babice, uvek pune saveta, rekle su da to ne bi naškodilo bebi, jer je ona unutra već formirana. Mumtaz im nije verovala. Stomak joj je opet zatreperio i ona vrisnu izbezumljena od straha da će je Hurem čuti; sigurno je bio negde u blizini, iako nije smeo da uđe u sobu gde se porađala. Postojala su određena pravila o koja čak ni car Mogulskog carstva nije mogao da se ogлуši.

Bučne babice letele su tamo-amo po sobi, uvek na odstojanju od kreveta u kome je ležala carica. Ne bi mogla da podnese njihov ponovni dodir za tako kratko vreme.

Džahanarini prsti se stegnuše i Mumtaz kroz jauk isprekidano reče: „Pusti me, *beta*.“

Preplašena devojka je pusti i pokri lice rukama. Mumtaz nasumično posegnu rukom kada je opet bila u stanju da se pridigne.

S leve strane začu glas: „I ja sam tu, mama. Ja ću te tešiti. Držaću te nežno za ruke, ako ne želiš da ih čvrsto stežem.“

Carica uzdahnu. Okrenula se ka Rošanari, drugoj kćerki, pa ponovo ka Džahanari. Koliko su ipak slične, nasmeja se u sebi; one bi mrzele da čuju ovakvo poređenje. Sedamnaestogodišnja Džahan bila je vitka i uspravnog držanja. Imala je tanko lice oštih crta, obrve iščupane u luku odmah iznad kostiju oko očiju, a kosa joj je po ovoj vrućini bila upletena u kiku koja joj je padala niz leđa. Rošan je bila mekši lik starije sestre, svetle puti, zelenkastih očiju i okruglog lica. Ipak, iako joj je telo već bilo stasalo, imala je samo četrnaest godina, tri manje od Džahan po starosti, a po rasuđivanju – čitav život. Ona ne bi trebalo da je ovde, ali je toliko uporno tražila da je Mumtaz popustila, jer više nije bila u stanju da se raspravlja kada je porođaj počeo. Na kraju krajeva, devojke će i same jednog dana postati majke, pa neka vide i nauče, i neka znaju šta ženu čeka u životu. Među njima dvema već je postojalo blago suparništvo, ali je sada bilo toliko bezazleno kao da ga i nema. Ipak, razmišljala je Mumtaz, ona je tu da ih nadgleda, pošto je njima još potrebna majčina ruka; Hurem nije bio od velike pomoći, previše je voleo jednu kćerku, a bio blago ravnodušan prema drugoj.

Telo joj se izvi u novim trudovima i Mumtaz se zapita kako to da su joj misli tako bistre. Ne seća se da je prilikom pretihodnih trinaest porođaja i o čemu razmišljala. Sve je išlo tako jednostavno, gotovo lako, bol u krstima, malo opijuma, i rodi se dete čiji se plač razlama po sobi, i mami im osmehe svakim sledećim vriskom. Huremov smeh, spolja, kada uha priljubljenog

uz drvena vrata čuje novosti. A sećala se i onih prvih godina kada su se u zvaničnom izgnanstvu Hurem i ona s decom potucali po carstvu, gonjeni trupama njegovog oca cara Džahangira. Nekoliko puta se porodila u šatoru, pokraj puta. Čak i danas, u ovim uslovno mirnim vremenima kada celo carstvo drže kao na dlanu, Mumtaz je mogla da čuje udaljen topot tih konja i osetila bi ogroman strah za njihove živote, ako bi bili uhvaćeni.

Nisu sva deca preživela. Pre Džahanare rodila se devojčica koja je umrla sa samo tri godine, a Mumtaz se s naporom sećala njenog imena... i lika. U to vreme još su bili u milosti cara Džahangira, pa je on sinu i snahi uputio izraze saučešća povodom smrti devojčice. Neka deca rodila su se mrtva, na sreću, jer tako nije imala kada da se veže za njih. Neka su umrla za samo nekoliko dana; a neka, kao najstarija devojčica, umrla su od malih boginja ili kakve tajanstvene i uporne groznice baš kad su propuzala ili prohodala, počela da brbljaju ili baš kad su progovorila. No i dalje je imala šestoro dece. Džahan i Rošan – jedine dve devojčice – bile su tu, s njom, a četiri divna dečaka napolju, s ocem. A kad bi i ovo dete preživelo... Nežno pomilova stomak i prvi put joj se javi misao – *kad bi i ovo dete preživelo i kad ona ne bi umrla* – bilo bi ih sedmoro. Osim toga, pred sobom još ima vremena da rađa, i premda su ona i Hurem već mnogo godina u braku, i bez obzira na teret carstva i sve žene u haremu, on bi ipak dolazio u njen krevet. I imali bi još dece. Na kraju krajeva, sve je u Alahovim rukama, pa i ovo.

„Džahan, uskoro ti je vreme da se udaš“, tiho je rekla kada su trudovi prestali.

„Je l' tako?“, na to će Džahanara. A onda tiho dodade: „Jeste.“ Reč je izgovorila s puno čežnje i Mumtaz pogleda svoje dete. I ona se isto osećala u njenim godinama, čak i mnogo ranije, a nije bila ni približno toliko strpljiva koliko Džahan. „Prićaćemo o tome kada ti bude bolje, mama.“

„Bapa i ja smo razgovarali“, kaza Mumtaz, a reči joj potekoše iz usta, jer je bila sasvim rešena da iskoristi ovaj dragoceni kratki trenutak mira. Odjednom joj postade jasno šta će se dogoditi i jedino ju je mučilo to što neće moći da vidi Hurema pre nego što... želela je da mu vidi lice, da ga dodirne, da mu čuje glas. Ali bila je obavezna i prema deci. Umornom rukom dade znak. „Priđi bliže.“

Želela je da to bude samo Džahan, ali se nad njom nađe i Rošanara. „Na dvoru ima jedan *amir*, iz dobre porodice koja je generacijama služila carstvo. Poreklom su iz Persije, šahovi potomci, mada su njihovi preci imali posed u Badahšanu. Bapa i ja te nećemo terati na brak koji ne želiš, Džahan, ali...“

„Mama, ti znaš da ću ja želeti ono što ti želiš“, reče Džahanara. „Ali čemu to sada? Imaćemo dovoljno vremena posle, čuvaj snagu za bebu.“

Iscrpljena carica Mumtaz Mahal zatvorila je oči i nepomično ležala na krevetu toliko dugo da su se devojke sa strepnjom pogledale. Rošanara se nagnu prema majci i prošaputa: „Kako mu je ime, mama?“

„Nedžabet-kan.“

Devojke nisu znale ništa o mirzi Nedžabet-kanu. One su samo nekoliko puta bile na dvoru, na galeriji *zenane* iza očevog prestola, i nisu obraćale pažnju na imena plemića predstavljenih caru; bile su opčinjene sjajem srebra i zlata, potpunom tišinom u sobi koja je vrvela od muškaraca, nizom glava sa turbanima pognutih u znak pokornosti i poštovanja prema njihovom bapi.

Mumtaz duboko uzdahnu, jer joj bol ponovo nagrn u krsta. „Džahan, pozovi oca.“

Džahanara ustade; majčine naredbe bi poslušala maltene pre nego što ih ova i izgovori. Ali, kada je shvatila šta joj traži, ona se pokoleba. „Mama, bapa ne može ovde da uđe.“

„I nije do sada“, reče Mumtaz. „Ali želim ga ovde.“

Babice su zarom obmotale glave i zauzele podanički položaj još pre nego što je car ušao u sobu. Neka je neodobravajući zacoktala jezikom i Mumtaz je to čula, ali ni najmanje nije marila.

„Reci mu da dođe.“

Džahanara se povinova. „Biće ovde, mama, čim otvorim vrata.“

„Idi, Rošan“, reče Mumtaz mlađoj kćerki. „Sada hoću da budem nasamo s bapom.“

Rošanara se odmače od majčinog kreveta nezadovoljno skupivši usta i sede s robinjama koje su joj ostavile mesto duž zida. U trenutku kada je Džahanara spustila ruku na kvaku i osetila hladan metal na koži, začu babicu kako mrmlja: „Pojavljuje se glava, Vaše veličanstvo. Neće još dugo.“

Princeza Džahanara-begam nasloni se na vrata i protrlja bolni vrat. Njena majka se porađala već trideset sati i sada se konačno pojavila detetova glava. Ovaj porođaj je na početku ličio na mnoge druge kojima je Džahanara prisustvovala. Robinje bi se smejale i prizivale da se rodi sin. Mudra glavna babica sela bi u ugao (zabavljajući se sa babicama nižeg položaja), klimala glavom na šale i pletivom upošljavala prste da bi sačuvali gipkost za trenutak kada je budu pozvali. Mumtaz je, osim opijuma, htela da jede samo jabuke. Džahanara bi ih strpljivo seckala na kriške i hranila majku. To su bile rane jabuke iz kašmirskih dolina, izuzetno sitne i lepo oblikovane, veličine trešnje. Njihov miris je ispunjavao sobu ovog užarenog juna – usred ravnica i kilometrima daleko od hladnih planina Kašmira – i dražio im sva čula. Džahanara je videla kako iz usta glavne babice cure bale. Međutim, voće je bilo za caricu i niko nije smeo da ga uzme, čak ni njena deca, princeze kraljevske krvi i rođenja. A

onda se u poslednjih nekoliko sati nešto promenilo. Ne to što se Mumtaz predugo porađala, nego što je morala silno da se napreže, što su joj oči tokom trudova bile beživotne, a u međuvremenu je govorila besprekorno jasno. Kao da neće imati novu priliku da priča.

Pri toj pomisli Džahanara prikupi krajeve *gagare* i odjuri u mračni hodnik da potraži oca, a kad je stigla do kraja, neko joj rukom prepreči prolaz. Stade, sva zadihana od trčanja.

„Šta je bilo, Aurangzebe? Zašto si budan? Treba da budeš u krevetu, ovo je ženski posao.“

Iz senke se pojavi prilika njenog brata. Sa trinaest godina bio je gotovo njene visine. Mršav kao ona, ali, dok su njeno držanje i hod odavali samouverenost, on je još bio u dobu kad dečaci izgledaju nezgrapno i klataju se, s trupom nedovoljno izraslim da se uskladi s dužinom ruku i nogu.

„Je li mama dobro, Džahan? Mogu li da je vidim?“

Džahanara se ljutito odmaknu od njega. „Mama je tražila bapu – pošla sam po njega, mada čak ni on sada ne bi smeo da bude u njenim odajama. Kako možeš da pomisliš da bi *ti* mogao?“

Odmahnuo je glavom odsutno, kao da je nije čuo. „Zašto ja ne bih smeo? Ti smeš. Šta nije u redu? Da li se dete rodilo? Zašto tako dugo traje?“

I dalje joj je držao ruku i Džahanara se nestrpljivim pokretom oslobodi njegovog stiska. U polumraku spoljašnjeg hodnika palate u Burhanpuru, usta princa Aurangzeba na trenutak se iskriviše od bola. Nije to da njega niko ne voli, pomisli Džahanara. Aurangzeb je bio jedan od njih; imali su istog oca i majku – što je samo po sebi bilo neobično za to vreme, jer je bapa mogao da ima nebrojeno mnogo žena i naložnica – i niko se nije umešao u njihovu lozu. Pa ipak, postojala je neka prepreka između svih njih i Aurangzeba. Bila je to... njegova

žestina, njegova krajnja samouverenost (tako pogrešna, po njenom mišljenju; bio je dete, do sada još ništa nije uradio, a verovatno neće ni u budućnosti), njegova uporna istrajnost u tome šta smatra dobrim a šta lošim.

„Ne šali se da uđeš u sobu za porođaj, Aurangzebe. Ne zaboravi da si ti prestolonaslednik i moraš da poštuješ uobičajena pravila“, rekla je najubedljivije što je mogla.

Njen brat je krenuo ka vratima na kraju hodnika, no zaustavio se kad je čuo Džahanarine reči, a ona je otrčala kod oca znajući da ništa osim usputnog poziva na prikladno ponašanje (što je za Aurangzeba bilo nalik svetinji koja se s poštovanjem čuva) ne bi moglo da ga zaustavi. Trčala je brzo, dok joj je srce snažno udaralo u grudima, i nije ni primetila evnuhe na straži koji su joj se klanjali. Gde je bapa? Gde je on? Banula mu je u odaje i probudila ga.

„Mama te traži“, rekla je, sada kroz jecaj. „Idi kod nje. Ona umire.“

Kada je car Šah Džahan stigao u odaje, Mumtaz je već bila rodila njihovo četrnaesto dete i spavala je. Džahanara i on su napolju čekali dvadeset minuta, držali su se za ruke i slušali caričine jauke, a onda su čuli i plač deteta. Zakucali su na vrata, a hanuma Sati, nadzornica harema, proviri i reče: „Njeno veličanstvo je dobro, Vaše veličanstvo. Luckasto dete“, obratila se princezi Džahanari, „da budiš oca iz sna i da ga tako preplašiš.“

„Hoću da je vidim, Sati“, rekao je Šah Džahan.

„Uskoro, ne sada. Ne možete da gledate sâm porođaj. Ostanite napolju, Vaše veličanstvo, pozvaću vas.“

Tako su ostali na vratima ušiju priljubljenih uz drvo. Čuli su detetovu dreku, Mumtazin uzdah i tišinu kada je zaspala. Onda je Sati otvorila vrata svom caru.

Beba, devojčica, bila je u zlatnoj kolevcu u uglu sobe. Sve babice i robinje oko nje nestadoše i postadoše neprimetne kada se car Šah Džahan ovlaš nagnuo nad bebom. Bila je budna i njene živahne plave oči gledale su ga iz nabora svile koja joj je obavijala telašce.

„Da li je Njeno veličanstvo dalo ime detetu pre nego što je zaspalo?“, upitao je Šah Džahan.

„Predložila je...“, Rošanara dolete do oca i zgrabi ga za ruku. „Predložila je da se zove Goharara, bapa. Da li ti se sviđa ime?“

„Zvaće se kako god tvoja majka hoće, draga moja. Idi.“ Lagano ju je odgurnuo. „Moram da budem sâm s njom.“

Prišao je krevetu i seo na nisku stoličicu pripremljenu za njega. Kolena su mu bila u visini grudi, a ruke na butinama. Dok je noćna tama nestajala, a dnevna svetlost dolazila po svoj deo vremena, dugo je netremice gledao u suprugu, posmatrao kako joj se grudi podižu dok diše i divio se čistoj lepoti njenog lica. Nikada se od toga ne bi umorio. Spustio je široku ruku na njeno čelo, ali se ona nije pomerila. Vrela je, pomisli, i zapuceta jedanput prstima, ne okrenuvši se. Jedan rob donese činiju s vodom namirisanom ružinim uljem i mekani peškir, koji on potopi u vodu i stavi joj na čelo.

„Moraš brzo da ozdraviš, ljubavi moja“, reče nežno. „Moramo da uživamo u tronu Hindustana, sada kada konačno imamo ono za šta sam se borio.“

Pre četiri godine Šah Džahan je vodio strašnu i krvavu borbu za ovo carstvo. Ubijao je braću, rođake i nećake bez trunke milosti, jer je znao da je ni oni ne bi pokazali ukoliko bi se dokopali prestola. Mora se priznati da je i dalje bilo manjih pobuna, a jedna takva ih je i dovela do južnih granica carstva, čak dovde, do Burhanpura, u kome su nekada godinama živeli u neakvom poluizgnanstvu, gde su im se i neka deca rodila, i odakle

se presto – smešten tako daleko, u Agri, stotinama kilometara na severu, sa ogromnom riznicom dragulja – činio nedostižnim. Međutim, sada su Mumtaz i on vladali ovom moćnom i neverovatno bogatom zemljom, i njihova imena će zauvek biti uklesana u istoriji, i pokolenja će o Mogulskom carstvu pričati šapatom punim dubokog strahopoštovanja. A njegovo ime i ime njegove ljubljene biće simboli svega što je mogulsko. U caru Šahu Džahanu bilo je vrlo malo skromnosti – svakako da nije poniznost okitila krunom njegovu glavu kada je otac odredio drugog sina za naslednika, a njega oterao iz Indije.

Na krevetu se Mumtaz Mahal pomeri. Bio je to mali, nemiran pokret, koji su zapazili svi u sobi što su gledali svog cara pored kreveta žene koja mu je bila ceo svet, naučeni da je carica i njima ceo svet. Za sluge to nije bio težak zadatak, jer su uz udovoljavanje carevim željama dolazili izvesno bogatstvo, izvestan uticaj u carskoj zenani i prosto mogućnost da sačuvaju glavu na ramenima i dožive i sutrašnji dan.

Kada joj se disanje ponovo ujednačilo, Šah Džahan uze supruginu ruku i spusti joj usne na prevoj lakta. U kolevcu dete ispusti tanak glasić i dovilja s nabreklih grudima ustade da ga nahrani. Ona je tog dana bila odabrana među velikim brojem drugih koje su se uredne, s očešljanom kosom i zubima pažljivo istrljanim grančicama drveta *nim*, predstavile u palati. Dojenje carskih potomaka značilo je bogatstvo, nezamislivo izobilje, možda i detetovu privrženost i odanost. A to dete, ako je dečak, moglo bi jednog dana poneti krunu Hindustana, a čak i u zrelijim godinama sećaće se žene koja ga je odgajala. Sati je odabrala ovu srećnicu debelog seljačkog lica i bujnog zaobljenog tela, čistih usta i s mednim mlekom, koje je Sati lično probala.

„Je l' ona dobro, Hureme?“

Šah Džahan se saplete žureći da ustane sa stolice i klekne pored supruginog kreveta. Rukama joj obavi struk i bokove.

„Da, Ardžu. Jesi li dobro, ljubavi?“ Zvao ju je i tako, Ardžu, skraćeno od Ardžumand, imena koje je dobila kada se rodila.

Dugo joj je trebalo da odgovori. „Umorna sam. Ovoga puta... bilo je teže. Srećna sam što imam ovaj trenutak da te vidim.“

„Kakve su to reči?“, upitao je vedro, iako mu srce snažno zalupa u grudima. Nešto nije bilo kako treba. Ardžumand nikada ranije nije bila tužna. Rođenje deteta uvek je bilo radostan događaj i koliko god da se mučila, dočekala bi ga nasmejana i vesela kad dođe da je vidi. Ponovo ga preplaviše strahovi pobuđeni izbezumljenim rečima njegove kćerke, koja je sela na vrata pored hanume Sati da se odmori. Njegova žena pomeri usne i on se nagnu i prisloni obraz uz njen, ne dozvolivši joj da priča. Sigurno će biti dobro.

„Pusti da pozovem hećime“, reče.

„Vazir-kana?“ Njen glas se jedva čuo. „On ne zna ništa o ženskim stvarima i nikada pre mu nije bilo dozvoljeno da uđe u carsku zenanu. Šta bi on radio?“

„Ali ti...“

„Dobro sam, Hureme. Samo sam umorna. Dobro sam sada kada si ti tu. Hoćeš li ostati?“

„Da“, reče on jednostavno, a onda na licu oseti njene trepavice kad je zatvorila oči i zaspala.

Kada je nad Burhanpurom osvanuo dan i vazduhom se proneli glasovi mujezina koji su vernike pozivali na molitvu, Šah Džahan ostavi još uspavanu Mumtaz i ode u svoje odaje da se pomoli. Bio je iscrpljen od bdenja i sporo se kretao hodnicima zenane. Poslednjeg sata Džahanara je sela pored njega i naslonila glavu na njegovo rame dok su posmatrali Mumtaz Mahal. Kćerka je ostala uz majku nakon što je on otišao. I ona je spavala, sedeći na podu naslonjena na dušek, s licem na Mumtazinoj ruci.

Dva sata nakon što je car Šah Džahan napustio suprugine odaje, princeza Džahanara se probudila užasnuta. Majčina ruka bila je hladna. Džahanara užurbano ustade i opazi da joj disanje ne pokreće grudi i da joj je lice spokojno kao da još spava.

„Bapa“, kriknu. Na njen povik sve žene iz zenane sjatiše se u odaje. Ona ih odgurnu i ponovo odjuri napolje, lica oblivenog suzama. Trčala je niz hodnike u očevu sobu, u kojoj se odmarao. Nije znala šta da mu kaže, kako ovo da mu saopšti. Još dok je trčala, shvatila je da se od tog trenutka u njihovim životima nešto promenilo. Ko će sada o njima da vodi računa? Ko će se brinuti o bapi? Bio je vrhovni vladar Mogulskog carstva, ali je mislio da mu život ne vredi bez žene koju voli.

2

Ta riznica skromnosti i škrinja čestitosti bi sahranjena prema običajima privremene sahrane (amanat) u građevini (imarat) vrta Zainabad u Burhanpuru, koji se nalazi na drugoj strani reke Tapti; pomenuta građevina napravljena je nasred jezerceta.

– Iz *Padišahname* Abdul-Hamida Lahorija,
Tadž Mahal: Blistava grobnica,
V. E. Begli i Z. A. Desai

Burhanpur

Sreda, 17. jun 1631.

17. zil-kada a. h. 1040.

O dneli su dete čiji je dolazak na svet s tog sveta odneo njegovu majku, i plač mu se udaljavao s koracima do jilje. Kiša je počela da pada ubrzo nakon što je otkucao drugi dnevni *par*, u podne. Dan je osvanuo jasan kao najčistiji dijamant, sunce je blistalo a toplota gušila jačinom. A onda su se na nebu iznad Burhanpura nagomilali zloslutno crni, kišni oblaci. Na prvi sev munje prikazali su se obrisi zagasitocrnog kamenja tvrđave na obalama Taptija, a od prvog udara groma zazvečalo je prozorsko okno odaje u kojoj se Mumtaz Mahal porodila.